Euroopa Parlament
2019-2024

Väliskomisjon

2023/2126(INI)

13.9.2023

RAPORTI PROJEKT

Euroopa Parlamendi soovituse kohta nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, mis käsitleb ELi ja USA suhteid
(2023/2126(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Tonino Picula

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI SOOVITUSE PROJEKT 3

EUROOPA PARLAMENDI SOOVITUSE PROJEKT

nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ELi ja USA suhete kohta
(2023/2126(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 2. detsembri 2020. aasta ühisteatist ELi ja USA uue üleilmsete muutuste kava kohta (JOIN(2020)0022),

– võttes arvesse nõukogu 7. detsembri 2020. aasta järeldusi ELi ja USA suhete kohta,

– võttes arvesse president von der Leyeni ja USA presidendi Bideni 10. märtsi 2023. aasta ühisavaldust,

– võttes arvesse Õigusloojate Atlandi-ülese dialoogi 17. juuni 2023. aasta kohtumisel tehtud ühisavaldust,

– võttes arvesse 11.–12. juulil 2023 Vilniuses toimunud NATO tippkohtumist,

– võttes arvesse ELi-USA kaubandus- ja tehnoloogianõukogu 31. mai 2023. aasta ühisavaldust,

– võttes arvesse USA-ELi 7. veebruaril 2022 toimunud energianõukogu üheksandal kohtumisel tehtud ühisavaldust ning USA-ELi 4. aprillil 2023 toimunud energianõukogu kümnendal kohtumisel tehtud ühisavaldust,

– võttes arvesse Euroopa Komisjoni ja Ameerika Ühendriikide 25. märtsi 2022. aasta ühisavaldust Euroopa energiajulgeoleku kohta,

– võttes arvesse ELi ja NATO kolmandat ühisdeklaratsiooni, mis allkirjastati 10. jaanuaril 2023,

– võttes arvesse Euroopa Kaitseagentuuri ja Ameerika Ühendriikide kaitseministeeriumi vahel 26. aprillil 2023. aastal allkirjastatud halduskokkulepet,

– võttes arvesse nõukogu 6. mai 2021. aasta otsust (ÜVJP) 2021/750, mis käsitleb Ameerika Ühendriikide osalemist PESCO sõjaväelise liikuvuse projektis[1],

– võttes arvesse 10. märtsil 2023. aastal vastu võetud ühisteatist ELi julgeoleku- ja kaitsevaldkonna kosmosestrateegia kohta,

– võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Atlandi-üleste suhete kohta, eelkõige 26. märtsi 2009. aasta resolutsiooni Atlandi-üleste suhete olukorra kohta pärast

[1] ELT L 160, 7.5.2021, lk 112.

Ameerika Ühendriikide[2]valimisi, 13. juuni 2013. aasta resolutsiooni ELi rolli kohta laiema Atlandi-ülese partnerluse edendamisel[3], 12. septembri 2018. aasta resolutsiooni ELi ja USA suhete seisu kohta[4] ning 6. oktoobri 2021. aasta resolutsiooni ELi ja USA suhete tuleviku kohta[5],

– võttes arvesse oma 18. jaanuari 2023. aasta resolutsioon ühise välis- ja julgeolekupoliitika rakendamist käsitleva 2022. aasta aruande kohta[6],

– võttes arvesse oma 18. jaanuari 2023. aasta resolutsiooni ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika rakendamist käsitleva 2022. aasta aruande kohta,[7],

– võttes arvesse kodukorra artiklit 118,

– võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A9-000/2023),

A. arvestades, et arvukate kriisidega toimetulemiseks mõlemal pool Atlandi ookeani peab kumbki pool töötama tugeva Atlandi-ülese koostöö nimel, mis põhineb ühise juhtimise ja vastutusega partnerlusel;

B. arvestades, et Venemaa Ukraina-vastast agressioonisõda silmas pidades on Atlandi-ülene partnerlus välissuhete valdkonnas rahvusvahelise õiguse ja mitmepoolse koostöö põhimõtete kindlustamiseks ja edendamiseks äärmiselt suure tähtsusega;

C. arvestades, et mõlema Ameerika Ühendriikide partei toetus Ukrainale on näidanud, et ELiga ollakse täielikult solidaarne – see on oluline, et kaitsta koos Euroopa rahu ja julgeolekut ning rahvusvahelist õigust ja ÜRO põhikirja põhimõtteid;

D. arvestades, et ühine vastuseis Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja julmusele muutub lähikuudel veelgi olulisemaks;

E. arvestades, et ELi ja USA Atlandi-ülene dialoog ja parlamentaarne diplomaatia peavad jätkama ülemaailmsetele probleemidele lahenduste otsimist;

F. arvestades, et paljude probleemide lahendamiseks tehtav koostöö oleks veelgi tõhusam, kui USA Kongressi ja Euroopa Parlamendi vahel oleks tugevam side, mis suurendaks üldsuse teadlikkust, demokraatlikku legitiimsust, järelevalvet ja võimet saavutada ühised eesmärgid;

G. arvestades, et 2022. aasta märtsis vastu võetud strateegilise kompassi ühes põhiosas keskendutakse partnerluste ülesandele ning nõutakse tugevamaid sihipäraseid kahepoolseid partnerlusi, eelkõige USA ja NATOga;

1. soovitab nõukogul, komisjonil ja komisjoni asepresidendil ning liidu välisasjade ja

[2] ELT C 117 E, 6.5.2010, lk 198.
[3] ELT C 65, 19.2.2016, lk 120.
[4] ELT C 433, 23.12 2019, lk 89.
[5] ELT C 132, 24.3.2022, lk 70.
[6] ELT C 214, 16.6 2023, lk 26.
[7] ELT C 214, 16.6 2023, lk 54.

julgeolekupoliitika kõrgel esindajal:

a) teha tööd ELi ja USA vahelise veelgi tugevama ja vastastikku kasuliku partnerluse arendamiseks, et tulla toime ühiskondi ja kogukondi kujundava uue ja ohtliku reaalsusega;

b) edendada ELi avatud strateegilist autonoomiat kui vahendit, millega kaitsta ELi õigustatud huve, tugevdades samal ajal Atlandi-ülest sidet ning suurendades ELi ja USA ühist mõjujõudu maailmas;

c) kinnitada, et strateegilised Atlandi-ülesed suhted on mitmepoolse reeglitepõhise rahvusvahelise korra – mille keskmes on ÜRO süsteem ja rahvusvaheline õigus – uuesti ülesehitamisel ja taaselavdamisel väga olulised ka edaspidi;

d) tugevdada Atlandi-ülest partnerlust võitluses demokraatia, reeglitepõhise rahvusvahelise korra ja mitmepoolsuse eest;

e) tugevdada enne järgmise aasta valimisi mõlema poole demokraatlike süsteemide vastutust ja vastupanuvõimet ning tõhustada Atlandi-ülest dialoogi ja koostööd poliitikavaldkondades, millega toetatakse demokraatiat, inimõigusi ja õigusriiki ning võideldakse autoritaarsete režiimide levitatava desinformatsiooni ja nende režiimide sekkumise vastu;

Koostöö välispoliitika valdkonnas

f) jätkata ELi ja USA vahelist koordineerimist Venemaa, Valgevene ja kõigi Venemaa agressiooni toetajate vastu kehtestatud mõjusate rahvusvaheliste sanktsioonide osas, et pärssida Venemaa võimet sõda jätkata ja oma naabrite vastu agressiooni kasutada, ning et Venemaa ei saaks sanktsioonidest kõrvale hoida;

g) jätkata ELi ja USA koostööd, et toetada Ukraina reformiprotsessi ja töötada välja pikaajaline taastamiskava;

h) tugevdada ELi ja USA kahepoolset koostööd rahvusvahelistel foorumitel, nagu G7 ja G20, ning ÜRO Peaassamblee tasandil, et isoleerida Venemaa ja edendada koostööd riikidega, kes on mitmepoolsuse edendamisest ja reeglitepõhise rahvusvahelise korra kaitsmisest tegelikult huvitatud;

i) jätkata suurepärast koostööd välisriigist lähtuva infoga manipuleerimise ja sekkumise vastu võitlemisel ning tugevdada valmisolekut võidelda tehnoloogilise arengu pahatahtliku, meie ühiseid huve kahjustava kasutamise vastu;

j) hinnata, kui oluline on Atlandi-üleste Hiinat puudutavate seisukohtade ühtlustamine, tuginedes üha enam riskide vähendamise strateegiale ja otsides samal ajal võimalusi, kuidas lahendada koostöös Hiinaga ülemaailmseid probleeme;

k) kaasata ühiselt maailma lõunapoolseid riike, tugevdada partnerlusi ning pühendumust demokraatlikele väärtustele ja reeglitepõhisele rahvusvahelisele korrale ning teha maailma lõunapoolsete riikidega koostööd, et saavutada digiareng sobival alternatiivsel moel;

l) uurida, kuidas luua sünergiat ning ELi ja USA võimalusi teha Hiinaga koostööd ülemaailmsete probleemide, näiteks kliimamuutuste, tervisega seotud riskide, inimõiguste austamise, küberruumi, relvastuskontrolli, massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja esilekerkiva murrangulise tehnoloogia mitmepoolsetes raamistikes;

m) teha koostööd USA ja partneritega kogu maailmas, et vähendada tundlike tehnoloogiate levikust tulenevaid riske, olles seejuures võimalikult avatud rahvusvahelisele koostööle;

n) süvendada koostööd tehnoloogia kasutamise demokraatlike standardite väljatöötamisel, ühtlustades digidiplomaatia strateegiad, et kaitsta meie väärtusi, suurendada meie julgeolekut ja edendada demokraatiat järgivaid digistandardeid nii Euroopas kui ka mujal maailmas;

o) suurendada ühiseid Atlandi-üleseid pingutusi, et saada enda valdusse oluline Atlandi-ülene taristu ning edendada koos partneritega info- ja kommunikatsioonitehnoloogia jaoks vajalikku turvalist ja vastupidavat ühenduvustaristut kogu maailmas;

p) tagada, et EL ja USA loovad koos teiste asjaomaste partneritega kindlad võimalused Atlandi-üleseks andmeedastuseks ja turvalised alternatiivid, et andmevoog ei katkeks ja seda oleks võimalik isegi häirete korral kiiresti taastada;

q) edendada tihedamat partnerlust USA ning teiste India ja Vaikse ookeani piirkonna sarnaselt meelestatud partneritega;

r) jätkata ELi ja USA koostööd Lääne-Balkanil, et suurendada selle piirkonna riikide võimalusi saada ELi liikmeks, ning edendada ELi vahendatavat Belgradi ja Priština dialoogi;

s) rõhutada vajadust jätkata häid kahepoolseid suhteid Lähis-Ida rahuprotsessi edendavates poliitikavaldkondades ning püüdluste kooskõlastamist, et soodustada positiivseid muutusi selles piirkonnas;

t) tugevdada ELi ja USA küberdialoogi kaudu Atlandi-ülest koostööd olukorrateadlikkuse, diplomaatiliste lahenduste leidmise ning suutlikkuse ja kübervastupidavusvõime suurendamise valdkonnas;

u) tagada, et USA jääks energiajulgeoleku tagamisel ELi oluliseks partneriks;

v) jätkata aktiivset Atlandi-ülest dialoogi ja koostööd taastuvenergia valdkonnas;

w) seada eesmärgiks ELi ja USA kokkulepe CO_2 jalajälje arvutamise metoodika kohta;

Julgeoleku- ja kaitsealane koostöö

x) tugineda kolmandale ELi ja NATO ühisdeklaratsioonile ning jätkata ELi ja NATO koostööd sellistes valdkondades nagu elutähtsa taristu kerksus ja kaitse, kujunemisjärgus ja murrangulised tehnoloogiad, kosmos, kliimamuutuste mõju julgeolekule ning välisriigist lähtuv teabega manipuleerimine ja sekkumine;

y) tugevdada partnerlusi NATO strateegilise kontseptsiooni ja ELi strateegilise kompassiga ette nähtud koostöövaldkondades, eelkõige sõjaväelise liikuvuse, kahesuguse kasutusega taristu, vastupanuvõime ja kaasavate ühisõppuste valdkonnas;

z) edendada USA ja ELi kaitseettevõtjate vahelist koostööd ühisprojektides, mille eesmärk on saavutada ühised julgeoleku- ja kaitseeesmärgid ning parandada ELi, USA ja NATO koostalitlusvõimet;

aa) rakendada Euroopa Kaitseagentuuri ja Ameerika Ühendriikide kaitseministeeriumi vahel sõlmitud halduskokkulepet ning soodustada sellega edasist kaitsekoostööd ELi, selle liikmesriikide ja USA vahel, pidades silmas sellise koostöö tähtsust praeguses geopoliitilises olukorras;

ab) jätkata Ukrainale antava sõjalise toetuse pidevat koordineerimist Ukraina kaitse kontaktrühmas;

ac) tugevdada koostööd USAga kosmosejulgeoleku valdkonnas;

ad) leida ühiselt lahendus Venemaast ja Hiinast lähtuva infoga manipuleerimise ja sekkumise probleemile, eelkõige seoses Venemaa ebaseadusliku sõjaga Ukraina vastu ja selle mõjuga Lääne-Balkanile, Aafrikale ja Ladina-Ameerikale;

°

° °

2. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev soovitus nõukogule, komisjonile ning komisjoni asepresidendile ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale.